

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Franciška ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja 10.— K
pol leta 5.—
četrt leta 2.50
posamezna številka po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštne 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 16 h
dvakrat . . . 14
trikrat . . . 12
za nadaljna uvrčenja od petit-vrste po 10 h.
Oznani sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Pošta hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovariša“ izide dne 8. febr. 1918.

Vsemu v Zavezi včlanjenemu učiteljstvu!

Dne 28. decembra 1917. je zborovala v Ljubljani Zavezina delegacija, ki je sprejela več važnih predlogov. Na njih izvedbi že deluje Zavezino vodstvo. Sprejet je bil tudi Poslovni red, ki ima od imenovanja dne veljavo, in je torej v Zavezi včlanjeno učiteljstvo dolžno, da se po njem ravna. Ko bodo nova Zavezina pravila s Poslovnim redom vred natisnjena, dobi vse v Zavezi včlanjeno učiteljstvo po en izvod.

Za danes je najvažnejši člen IV. Poslovnega reda, ki govori o članarini. Objavljamo ga v ravnanje vsemu svojemu članstvu.

Člen IV. Članarina.

- Vsak v Zavezi organizovan učitelj in vsaka v Zavezi organizovana učiteljica plačuje po načelu enakopravnosti mesečne prispevke po 2 K, zato pa prejema brezplačno „Učiteljskega Tovariša“ in „Popotnika“ in nima niti za okrajna društva niti za deželne zveze plačevati nikakih drugih prispevkov.
- Vsaka deželna zveza pošlje meseca decembra vsakega leta vsakemu posamezniku svojega članstva po 12 položnic, ki jih ti mesečno ali vsaj vsak drugi mesec z zneski po 2 K, oziroma po 4 K oddajo na svoji pošti.
- Deželne zveze ali, kjer teh ni, učiteljska društva odpošljejo v Zavezino blagajnico tolikokrat po 16 K, kolikor je v njih organizovanih učiteljev in učiteljic. Iz teh prispevkov se krijejo izdatki za „Učiteljskega Tovariša“, za „Popotnika“ in za upravo Zaveze.
- Ti prispevki se plačujejo Zavezi lahko mesečno, vsekakor pa tekom meseca junija in tekom meseca decembra vsakega leta.
- Ostanek članarine se porazdeli med deželne zveze in njih društva po razmerju števila članstva in na način, kakor to določajo občni zbori zvez.
- Kjer deželni zvez ni, pridruže učiteljska društva ostanek članarine zase.
- S članarino, kolikor je ostane deželnim zvezam in njih društvom, oziroma —

kjer deželni zvez ni — posameznim društvom, predvsem krijejo zveze in društva stroške svoje uprave. S prebitki razpolagajo tako, kakor to določajo njih občni zbori v prvi vrsti z ozirom na stanovske in kulturne svrhe in potrebe.

- V pokritje posebnih in izrednih stroškov in izdatkov smejo Zaveza, deželne zveze in društva po sklepih delegacije in občnih zborov nalagati svojemu članstvu izredne in začasne posebne doklade.
- Ako sta učitelj in učiteljica poročena, nista oba primorana plačevati po 2 K mesečno, pač pa plačuje ta prispevek le eden njiju. Drugi pa mora v tem slučaju plačevati samo po 8 K letne članarine, ki je od njih pošiljati Zavezi 2 K letnega prispevka.

Ker so te nove določbe dobile veljavo že dne 28. decembra prejšnjega leta, se moramo od imenovanega dne dalje ravnati po njih.

- Vsa vodstva deželni zvez in okrajnih učiteljskih društev s tem nujno prosimo, naj o teh obveznih sklepih takoj obvestijo vse svoje članstvo!
- Vodstvu Zaveze naj pošljejo natančne imenike vsega svojega članstva (t. j. ime in priimek, službeni značaj, kraj, ulico, številko stanovanja, eventualno pošto) v dveh izvodih, da moremo takoj urediti redno dostavljanje „Učiteljskega Tovariša“ in „Popotnika.“

3.) Tisti, ki doslej niso bili naročniki tega lista, dobe naknadno vse doslej izišle številke tekočega leta, čim bo urejeno vprašanje naslovov.

4.) Ako je že kdo doslej plačal sam zase naročnino za „Učiteljskega Tovariša“ ali za „Popotnika“, se to uredi med upravnimi imenovanih listov in med društvom tako, da se mu že plačani znesek odpiše od članarine in mora doplačati le še toliko, kolikor znaša razlika med vplačanim zneskom in 24 K. O tem bo dotičnik obveščen po svojem društvu.

5.) Društveni blagajniki naj redno in vestno pazijo, da članstvo pravočasno plačuje mesečne prispevke, blagajniki naj se pa točno ravnajo po določilih Poslovnega reda, priobčenih zgoraj! Društvenikom in blagajnikom je dano na prosto voljo, da plačujejo, oziroma sprejemajo članarino ali v celotnem znesku ali v večjih obrokih, nego je določeno v Poslovnem redu. Večje prejete zneske lahko nalagajo plodonosno, da svoje društvo tako okoristilo z obrestmi.

6.) Sicer smo prepričani, da vse v Zavezi včlanjeno učiteljstvo uvidi korist tega

delegacijskega sklepa in brez obotavljanja stori svojo organizacijsko dolžnost. Vendar naj v izjemnih primerih netočnosti ali ugovora store društvena vodstva svojo agitačno dolžnost, kakor se jim to zdi primerno in uspešno!

7.) S tem je vendar končno dana vsej naši organizaciji in imenovanim listoma trdna gmočna podlaga, in odstranjena je ona zapreka, ki je doslej vedno zavirala vso našo delavnost. Podpisano Vodstvo smatra za svojo dolžnost, da izreka vsem, ki so z načrti, predlogi in z glasovanjem pomogli k tako ugodni in popolni uspehi obetajoči rešitvi tega perečega vprašanja, svojo iskreno zahvalo!

8. Obenem vabimo vse svoje članstvo, naj marljivo sodeluje pri obeliskih, da se razvija v glasilu nas vseh, ki nas združuje ena misel in ena želja — pomagati svojemu stanu do moči, ugleda in veljave!

9.) Z ozirom na terealne koristi, ki jih odslej imej vsak od naše organizacije, se smemo nadeti, da naraste število našega članstva. Društvena vodstva imajo sedaj sredstva, ki z njimi lahko uspešno agitirajo!

10.) Med nami je sedaj pozicija obema listoma zagotovljena, skrb za obstanek je odstranjena. Z ozirom na gmočni uspeh nove članarine bomo zanj napredku obeh listov! O tem bodo imeli priliko razpravljati odseki, ki so moralno ali materialno s tem prizadeti.

11.) Skrbimo pa, da sedaj širimo svoj tisk izven svojih vrst, kar nam more biti le v vsestransko korist! Svoji k svojim! Kdor pozna nas, ga poznamo tudi mi! Ne pozabimo „Zvončka“, ki je ki je tudi naša last in ki mu moramo krog naročnikov izdatno razširiti! Za njegovo olepšanje bo Zavezi sedaj lažje skrbeti, če bo razpolagala s stalnimi dohodki. Pojdimo z ljubeznijo na delo za blaginjo slovenske mladine!

12.) Opozarjamo končno na svoj razglas v zadnji številki „Učit. Tovariša“, prosi se enkrat nujnega dela, da moremo čimprej tehniško dopolniti svojo centralno organizacijo!

Ob tam omenjeni seji upravnega odbora se bodo morali konstituirati tudi vsi 4 odseki, ki bodo takoj lahko začeli s svojim delom, ker je več gradiva že pripravljenega zanje: Za gospodarski odsek se pripravlja važen in dalekosežen predlog, tudi bo moral izvoliti stalnega preglednika Zavezine blagajnice; stanovsko-politiški odsek bo pretresal vprašanje o strokovnem taj-

ništvu in Fleretov-Hreščakov-Pahorjev predlog, oboje z delegacijskega zborovanja; pedagoško-didaktični odsek bo govoril o reformi šolstva in zlasti o službeni pragmatiki in o splošni narodni in ženski vzgoji; časniškarski in književni odsek pa se bo posvetoval o izpremembi „Učit. Tov.“ v dnevnik in o drugih, za naš tisk prevažnih zadevah. Gotovo se ta vrsta delovnega programa do one seje še podaljša, ker pričakujemo od vseh strani izpodbudnih, k novemu življenju in delovanju bodrečih nasvetov in predlogov. In že iniciativni duh članov odsekov sam prosi, da bo vedno dovolj važnega in potrebnega dela. Vsi odseki bodo morali z ozirom na svojo samoupravo izdelati tudi svoje posebne poslovne rede.

Čaka nas ogromnega dela. Vabimo vse tovariše in tovarice na živahno sodelovanje. Vrzimo od sebe vse, kar nas loči in odtuja, iščimo potovin za konov, ki nas družijo in ki jih je sankcionirala resnica, ljubezen in potreba!

Z iskrenimi tovariškimi pozdravi
Vodstvo Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva,

v Ljubljani, dne 20. januarja 1918.

Predsednik:
L. Jelenc.

Tajnik:
Vil. Rus.

Vojna.

LEOPOLD MARN.

Še ni konca! . . . Slovensko učiteljstvo bo moralo žrtvovati vse prav do zadnjega, tem strašnem divjem klanju ljudi! V odprt rane nam lije zvrhana mera novih bolezni. Sedaj je padel tudi naš ljubljani Leopold Marn, mož čistega značaja, jeklene volje, posoda vseh lepih čednosti rodovinskega očeta in narodnega učitelja!

Pokopali so ga na vojaškem pokopališču v Podgorici, kjer že počiva naš nepozabljeni prijatelj in tovariš Karel Wider. Takimamo že na vsakem bojišču te strašne tragedije kulturnega človeštva svojo Meko, kamor roma žalost naših duš in kjer moli za loštni del našega narodnega rožnega venca kaj bo z našo šolo, kaj bo z našo mladino?

LISTEK

Pravoslavni Božič.

Božično odelo si je nadela majka priroda. Milijoni svetlih sneženih kristalčkov se bleste o bledem luninem svitu kakor dragi biseri kraljevskega nakita. Sveta tiho vlada vsepovsod. Iz oddaljenih hišic seva ven skozi okna svetloba v spečo naravo kažo, da stanovanjci pričakujejo najlepši praznik, praznik miru in sprave. . .

Tako razpoloženje je vsaj vladalo pri nas v onih časih, ko je vladal lepi mir. Vojna usoda pa je marsikoga pripravila do tega, da je praznoval mogoče letos že četrty božični večer daleč proč od svojih dragih. Zato ni čuda, da občutimo ravno v teh časih tajinstvo tega svetega časa vse drugače kot poprej in da se dvigajo naše želje tjagori,

odkoder se je čul prvo sveto noč angeljski glas: „Mir ljudem na zemlji!“

Trkanje pri sosedu me je prebudilo. „Kdo trka v temi?“ Instinktivno ti seže roka tja za zglavje po ročaj — v sovražni deželi smo. . . Skočim k oknu in v tem trenutku zahrešče sosedova vrata in bledorumeni pramen luči smukne na prosto in poboža tudi moje lice.

„Mir božji, Hristos se rodi!“, se čuje pred vrati in odpirajoča žena odgovarja: „Vo istino se rodi!“ Pravoslavni narod obhaja veliki praznik miru — Roždestva Hristovog. Mož, ki je potkal rano na vrata, se zove „polazenik“, ker je prvi „polazil kuču“ in čestital praznik. Ves dan ostane spoštovani gost v hiši.

Kjer so ohranjeni običaji, se vrši vsak obred po določenem redu in baš to daje vsemu slovesno-resni značaj.

Na ognjišču tli „badnjak“ (deblo). Vstopivšega „polazenika“ pospe gazda z žitom. Ta dan ne sme biti nihče lačen — vsakdo si oskrbi jedi in pijače. Pečeno prase, ali

kakor ga imenujejo Srbi „pečenico“ mora imeti za ta dan tudi najrevnejša hiša. Tudi drugih predpisanih jedi ne sme manjkati ta dan in zato ni čuda, da imajo „u oči Božiča“ (dan pred Božičem) domači polne roke dela. „Gazde“ pripravljajo pečenice, „domačice“ pa mesijo in kuhajo. Veselo plapola ogenj po dvoriščih in razpaljenih obrazov vrte moški raznje, na katerih so nataknjene razne „žrtve“.

V „pečenico“ devajo srce in jabolko ali kutino, ali pa poleg tega tudi še pišče. Domačica pa zamesi „česnico.“ To je pogača, od katere mora pokusiti na Božič vsakdo, ki je ta dan v hiši. V testo se zamesi navadno srebrni denar, in kdor ga najde pri obedu v svojem kosu, mu je to znak posebne sreče.

Miza je na Božič središče vsega slavlja in dobrot. Na belopogrni mizi stoji posoda z raznim žitom, v kateri je zapičena božična sveča. Na vrhu žita okoli nje pa je naložen zlati in srebrni denar. Vse jedi in pijača so na mizi. Družina stoji okoli nje in

čaka. Zdaj pride gazda iz kuhinje in prižge svečo. Potem pa pokadi s kadilom okoli mize. Poje se božična pesem. Nato se služijo vsi s pečenim srcem in kutino. Gazda vstane in začne lomiti „česnico“, ki se razdeli sledečem redu: Prvi kos ostane „u kuči“ drugi pripada „najstarijemu članu“ (gazdi ali načelniku zadruga), nato pa razdeli vsem po vrsti in zadnji ostane „putniku.“ Gostoljubni narod niti na dan, ko prekipeva veselje in slovesno razpoloženje ves svet, ni pozabljen ubogega potnika, ki ga tira mogoče ravno ta dan kruta usoda po svetu. Tudi zanj je pripravljen kos in mogoče je celo v njej denar sreče.

Nato pa se začne gostija in dolgo čas sede gostje za bogato obloženo mizo. Plesnemu hiš in vrhovih drevce se poigravajo še zadnji zakasneli žarki zimskega solnca. Velike jate vran so posode na visoki drevesa — nič se ne gane. Videti je kakor celo narava obhajala težko pričakovani praznik miru in sprave. . . Božo Račič.

če nam pobijejo vse, ki so bili najboljši med najboljšimi? — — Mam je zadnja leta služboval kot nadučitelj v Grosupljem na Dolenjskem. Ljubili so ga kot učitelja, spoštovali kot prijatelja. Namesto očeta, učitelja in prijatelja je priplaval iz Črne gore v domači kraj mračna ujedna ptica, ki je svoje kremplje zasadila v stotino src in razglasila zlovestje; Ne bo ga več! — Nas, ki stojimo sredi ljutega življenja, poganja val skrbi in težav naprej in naprej, da ne utegnemo sklanjati v obupu duha pred novim grobom. A kam naj gredož žena Pavlina in sinova Svetko in Dušan, ki so imeli vse, a so izgubili vse? Še na očetov grob ne morejo! Naj pridejo med nas! Naša ljubezen in naša vera je tako globoka in plameneča, da je ne ugonobi nobeno trpljenje in nobena smrt, ker vemo, da je ljubezen in vera mati novega življenja — vseživljajočega in vse-tolažečega! In tisti, ki so največ žrtvovali, bodo najlepši delež imeli ob njem: Glejte, rojeno je iz naših ran in iz naših grobov! Naše je! — E. Gangl.

Po delegacijskem zborovanju.

Odsel sem iz Ljubljane s trdno zavestjo, da je postalo božično zborovanje mejnik v razvoju naše organizacije. Mejnik, ki kaže nazaj in vodi naprej, mejnik z Janusovim obrazom. Ni zborovanje samo rodilo mi te zavesti, ker ta zavest je bila v meni že trdna, preden sem prestopil prag ljubljanske mestne dvorane. Potek zborovanja me je v veri potrdil, bolj še po tem, kar se ni zgodilo, kakor po onem, kar naj se imenuje pozitivnost dneva.

Učiteljska delegacija je doživela svoj Balaamov čudež: znevela je v besedi blagoslova, v visoki pesem harmonije realnosti in idealov. Bila je tudi ona otrok svojega časa, časa sinteze vseh sil, ki so še v preteklosti posamezne tavale po samotnih poteh in iskale torišča svojega udejstvovanja. Bile so kot svetle vešče v črni noči našega življenja, ki so vzbujale v dušah še močnejšo željo po stalni luči.

Povsod kličejo na dan nove misli, porojene iz razvalin preteklosti. Kar nam je prostost ustvarila na trdnih in življenja zmognih dobrinah, sprejmlje se v novo duhovno zgradbo, ki se postavlja na temelju naukov najstrašnejše preiskušnje človeštva. Tej elementarni zapovedi časa se ne more nihče zoperstavljati, ako noče, da ga zdrobi kolo zgodovine.

Tudi naše delegacijsko zborovanje je stalo popolnoma pod tem vtiskom. Duh spravljenosti in konciliantnosti mu je dajal obilje, odkrita volja posameznikov po sodelovanju mu je narekovala potek. Nečem trditi, da je s tem že vse doseženo, a mnogo je brez dvoma. Tudi naša organizacija mora iziti iz teh časov presnivanja in prerajanja ojačena. Naloga mladih moči je, da izstopijo iz svoje pasivne uloge, da posvetijo svoje najboljše moči naši organizaciji, da krepko zastavijo plodono delo tam, kjer so se snovali zanj že desetletja premišljeni in nepremišljeni načrti, da vdihnejo že dograjenim organizacijskim ustanovam novega duha.

Slovensko učiteljsko stoji pred ogromno nalogo. Na rešitvi te naloge bo moglo delovati le, če se živahno zaveda svoje kulturne misije v narodu, če si jasno predloči polje svojega delovanja, če složno izbere najboljšo pot v dosego svojih ciljev, če se oprosti vsakih morebitnih predsodkov, ki so do zdaj hromeli njegovo energijo in gre na delo smoteno, z mladeniškim navdušenjem, polnim realnega optimizma in trdne vere v boljšo bodočnost našega naroda.

Potrebuje predvsem pravega sociološkega spoznanja, razumevanja faktičnih družabnih organizacij našega ljudstva, ter psiholoških momentov, kot kulturnih vzmeti v narodu. Nad opustošenimi evropskimi poljanami, preko katerih stopa militarizem s svojo trdo peto, na katerih pušča kapitalisten imperalizem sledove svoje brezobzirne ekspanzivne sile, plava kot naravna reakcija te laži kulture visoka ideja splošne, vseobsegajoče demokracije. Demokracija nas bo vodila pri našem delu, in če smo se živeli v njeno bistvo, ni nevarnosti, da bi zgrešili pravo pot.

Nova doba zahteva prenovljene učiteljske generacije. Človek in njegove institucije so problemi, ki stavi današnji čas na sodobne kulturne delavce. Naravoznanstvo in tehnika, oboževane vede 19. stoletja morajo izgubiti svoj božanstveni sijaj, dobrodošle so nam, v kolikor služijo človeški družbi, v kolikor se podre pravi demokratični kulturi. Čas, v katerem so novi tehnični izumi donosali tudi nove vrste suženjstva nad človeštvo, se mora umakniti novi dobi. Ne pozabimo: zadnji smoter vse kulture je človek; čim večje garancije nudi družba posamezniku, da razvije vse svoje individualne zmognosti, tem višja kultura.

Ali vstrajamo še na častnem naslovu „kulturnih pionirjev“? Torej: spoznavajmo ljudsko zgodovino in njene gonilne vzmeti, družaben razvoj, dvigajmo svoj narod čustveno, umstveno in socialno, bodimo demokrati v pravem, najčistejšem pomenu besede! To je naloga „mladih“ in „starih“. Podrobno kulturno delo med narodom, organizacija tega dela in učiteljske samozobrazbe, to je geslo, s katerim stopa slovensko učiteljsvo v novo dobo razvoja svoje organizacije. To je Janusov obraz s pogledom v bodočnost; trdna organizacija, delo starejših marljivih tovarišev in bogat zaklad izkušenj iz preteklosti so pogled nazaj. Božično delegacijsko zborovanje je sinteza obeh pogledov. V tem pomenu tvori za nas mejnik in družnik obenem, zato ga pozdravljam v imenu „mladih in mu želim splošne sankcije v imenu „starih“.

Lokev, 18. I. 1918.

Al. Hreščak.

Vox populi — vox Dei!

Dne 6. t. m. se je zbralo ljudstvo Vipavske doline v Vipavi na velik zbor, da čuje poročilo svojega državnega poslanca dr. Lovra Pogačnika. Sprejelo je več resolucij, in zgodilo se je tekom vojne prvič v Vipavi, da je naše ljudstvo izpregovorilo glasno in odločno besedo — nam v korist. Poleg drugih resolucij, ki obsojajo izstop dr. Šusteršiča in Jnkliča iz Jugoslovanskega kljuba, ki pozivljajo vipavskega deželnega poslanca in člana deželnega šolskega sveta, deželnega odbornika dr. Pegana, naj takoj odloči svoje mandate, ker je ubežnil v škodljivo Slovensko Kmetiško stranko, se glasi 10. resolucija doslovno tako:

„Vipavsko ljudstvo izraža najostrejšo grajo, da si hoče deželni odbor vojvodine kranske vračunati vsoto 1,017.000 kron, ki jo je dovolila poslanska zbornica na Dunaju kot enkratno podporo slabo plačanemu ljudskošolskemu učiteljsvu na Kranjskem, na račun izdanega zneska, katerega je v letu 1917. plačala kransjska dežela kot vojno podporo ljudskošolskemu učiteljsvu, in je sistiral izplačevanje nadaljnjih vojnih podpor. Zbrani volilci vipavski zahtevajo, da se od poslanske zbornice ljudskošolskemu učiteljsvu sklenjene vojne podpore nemudoma izplačajo in deželne podpore ne sistirajo.“

Vse učiteljsvo pozdravlja z iskrenim zadoščenjem ta ljudski glas, ki govori močito besedo za naše pravice in za naš kruh. Zbujajo se nam grenki spomini na tiste čase, ko je pozival sam dr. Šusteršič na javnem shodu učiteljsvo, naj si numerira svoje kosti, in ko je zlasti dr. Lampe razvnel razpaljene množice do smrtnega sovraštva proti učiteljsvu!

Kako drugače se glasi danes beseda, prihajajoča iz ljudske duše, ki ji ne razvema strasti demagogija in zastrupljena nprav ljudskega voditelja! To je dokaz, da so bile laž in sleparstvo trditve sedaj zavrženih voditeljev S. L. S., ki so z njimi zavajali v krivo mnenje javnost, češ, ljudstvo sovraži učitelje! Pokazalo se je, da ljudstvo ne sovraži učiteljev; ampak sedaj odstavljene voditelji ljudstva so sovražili učitelje in so to sovraštvo vcepili v ljudsko dušo, kakor so z njim zastrupljali šolske oblasti — tudi deželni šolski svet! — da ni bilo čuti o učiteljih prijazne in dobre besede! Znan nam je c. kr. okrajni šolski nadzornik, ki je proti dotičnemu avstrijskemu častniku denunciral vse učiteljsvo svojega okraja, ki ni v Slomškovi Zvezi, da ni patriotično in da ni avstrijskega mišljenja! To je tako predrzna in tako nevarna trditev uradne osebe, da se je le taktu in uvidenosti onega častnika zahvaliti, da ni prišlo do nesreče, kakršno je tisti nadzornik želel našim tovarišem! Nikjer na svetu bi ne mogel več biti tak denunciant javni funkcionar; samo na Kranjskem ima še zaslonbo tam, kjer režejo naš kruh — sedaj pač v takih odmerkih, da nas, naše žene in naše otroke spravijo s sveta — brez vislic.

Vipavska resolucija vsebuje vso materialno grozo, ki nas in naše rodovine stiska danes za grlo. Treba je poznati moč, ki bi se jim ne omehčalo srce, četudi bi jim ljudska kri brizgala v lica! V deželnem odboru sede Šusteršičevi privrženci: Lampe Pegan in Zajc — zadnji s šolskim referatom v tržni lopi! V dež. šol. svetu zastopajo deželni odbor Lampe, Pegan, Jaklič in Dr. mastja, ravnatelj slov. trg. šole. Poleg njih sedi Jakličev tajnik v „Slomškovi Zvezi“, učitelj Adolf Sadar, ki ga je kot „zastopnika učiteljsva“ predlagal tjakaj — deželni odbor! Cerkev zastopata kanonika Lesar in Kržič, ki je pa sedaj bolan in hodi namesto njega na seje dež. šol. sveta katehet dr. Levičnik. In to so tiste roke, ki drže našo usodo na uzi: v deželnem odboru tri, v deželnem šol. svetu 7, a kakor bi vseh deset zraslo iz Šusteršičevega telesa! Javna tajnost je tudi, da je deželni šol. nadzornik dr. Opeka na Šusteršičevi strani. Če naposled premis-

limo, kdo je referent v dež. šol. svetu, komu je deželni predsednik dal polnomočje v tej prevažni korporaciji, če se nam obrnejo oči na nemško-nacionalnega plemiča, dvornega svetnika Kaltenebergerja, ki celo učitelje s fronte sprejema kakor berače zunaj na hodniku — potem vemo, koliko nam je ura bila!

V resnici — vse, kar nam je sovražnega, to ima svoje zavetje v deželnem odboru in deželnem šolskem svetu! In nikjer ni energične roke, nikjer človeško čutečega srca, da bi napravila konec temu nevzdviženemu položaju! Ako bi imeli na čelu kransjske vlade energičnega moža, bi razpodil to družbo, da bi samo žalostni spomini ostali za njo. A sedaj vladajo kransjsko deželo in kransjsko učiteljsvo močje, ki nimajo nikogar za seboj — nobene stranke, nobene uglednega in spoštovanega moža. To je tak unikum, da nima svet enakega! A mi moramo zaradi teh par mož in zaradi neodločnosti deželnega predsednika trpeti stranske duševne in telesne muke, da nam že obup lega na trezno misel! Glad se je razšopiril po naših rodovinah v vsej svoji grozi! Ni kruha, ni obleke, ni denarja! Ne! Denar je, naš denar, pa nam ga ne dajo!

Za ta nepopisno strašni položaj delamo odgovorno deželno vladu, delamo odgovornega deželnega predsednika! Doslej smo prosili; sedaj zahtevamo v interesu svoje in svojcev ogrožene eksistence, da grof Attems nemudoma in neizprosno poseže vmes in napravi konec tej krvavi drami kransjskega učiteljsva! Sicer bo pisala zgodovina: Ko je bil grof Attems deželni predsednik na Kranjskem, je kransjsko učiteljsvo umiralo od gladi!

Pozivljamo Jugoslovanski kljub, naj osvelli te kanibalske razmere v državnem zboru! Ako pa govori kransjsko učiteljsvo o štrajku, se mi ne čutimo pozvane, da bi ga odvrčali od dejanja, ki ga vanje sili izstradano telo in do smrti užaljena duša! Kulturni škandal naše dobe mora imeti tudi svojo krono!

Namesto da v deželnem šolskem svetu tratijo čas z naročenimi inspekcijskimi poročili in z odlikovalnimi predlogi uboge osebe ljubljanskega šolskega nadzornika, naj bi se rajši resno pečali z vprašanjem, kako naj kransjsko učiteljsvo živi, ako mu jemljemo še to malo kruha, kar ga je imelo, in ako mu ne dajo tega, kar mu je država namenila! Gorje njemu, ki si služi odlikovanja na solzah in krivici svojega bližnjega!

Demokratski duh, ki se razliva vsepovsod v močnejših valovih, razlomi tudi vseh sedem pečatov na vratih deželnega odbora in deželne vlade. To je le vprašanje časa! Demokratski duh zdrobi lončene paše in njih lakaje, pomeče izza zelenih miz sovenistične birokrate in stare plemiče in napravi prostor modernim živim ljudem, ki imajo smisel za obče koristi in srce za vse ljudi — za brate po krvi jeziku in mišljenju!

Naprej — v boj za staro pravdo! —

J. PAHOR:

O reformi šolstva.

(Nadaljevanje.)

O kmetijskih, trgovskih, obrtno-nadaljevalnih šolah ni treba posebe govoriti. Ker so nastale v novejšem času in iz dejanskih potreb, je tudi pouk v njih praktično in ob enem individualno urejen. Prav tako bo gotovo tudi s kmetijskimi tečaji, ki bodo imeli določne učne smotre pred seboj.

Drugače je s sedanjo ljudsko šolo. Sicer gredo mnenja o njej še najmanj narazen, vendar vidimo, da vzlic temu preživlja prav v tekočem stoletju mnogo novosti. Marsikatero novo načelo je dobro, pa mora radi formalizma o pouku zopet izginiti, ne da bi obradilo pravih sadov; marsikrat se tudi princip, ki je sam na sebi zdrav, potvori tako, da izgubi učitelj njegovo bistvenost iz oči. Naj navedem le gibanje za umetnostno vzgojo in stezosledstvo. Prvo se ni moglo v ljudski šoli prav razviti, ker je bilo omejeno le na risarski pouk kot tak, brez pravih sredstev, brez smotrene uredbe in brez praktičnih ozirov; stezosledstvo pa se pojmuje pri nas preveč v državnoorganizatornem in premalo v družbenem smislu, da bodi namreč vir ljudskega zdravlja. Navesti bi mogel še drugih primerov, a naj zadošča ugotovitev, da gredo nova prizadevanja le vse preveč kakor nekaka poskušnja mimo šole, brez sistema in zato tudi brez pravih koristi. Nedvomno je, da zgolj eksperimentiranje ne more pustiti trajnih posledic. Dokazuje nam pa, da ljudska šola ne bo mogla več ostati tam, kamor je bila postavljena z zakonom l. 1869 (oz. z novelo l. 1886).

Vendar je svrha ljudske šole izven razpravljanja. Prejokoslej ostane resnica, da mora oskrbeti osnovna šola posamičniku zadostnega osnovnega znanja in spretnosti, kakor tudi osnove morale kot

članu družbe in države. Le kako naj se to vrši, je mogoče pretresati.

Pred vsem z načelom praktičnosti. Kako naj se v osnovni šoli uredi pouk, da bo budil čim najbolj praktični čut, to je veliko poglavje, ki ga bo moralo vse učiteljsvo rešiti skupno. Prav tu naj bi govorilo svojo odločilno besedo o reformi šolstva. Zdi se mi, da bi bilo dvojje. Prvič: temelje pouka spremeniti in izvesti dosledno kolikor možno koncentrično, drugič: vzgojo kot tako izločiti in skrbeti, da bo vzgojnost vseboval pouk sam, s svojo smiseljnostjo in sorodnostjo z življenjem. Ne smemo pozabiti, da v ničemer človek tako ne razvija svojih telesnih, duševnih in uravnih sposobnosti kakor v delu. Na ta način pa se zadosti tudi načelu o samorazvoju, kolikor pride že v osnovni šoli v poštev: praktični pouk izključuje že sam vsako nasilstvo na učencu, zbujajo zanimanje, podžiga podjetnost in določa smer gojenčeve samodejavnosti. Le če bo otrok v pouku povsod sam iskal, preizkušal in se prepričeval, če bo mislil o koristnosti, napel vse svoje sile v dilemi ter se samostojno odločal, bo mož kedaj s tvorno roko, iniciativno posegal v življenje, oblikoval lastno usodo in koristil svoji okolici. Le tako vzgojen mož bo sledil snovanju javnosti, ker bo jasno videl vse krog sebe. Ne pozablajmo, da vladajo svet jasne in praktične ideje, ki se dajo uresničiti.

Priznajmo, današnja šola se omalovažuje. Odkod to? Predvsem odtod, ker zaradi nepraktičnosti pouka mladina ne more dobiti vpogleda v vrednost tega, kar se uči. v pomen znanja. Zato tudi v prihodnosti navadno ničesar več prostovoljno ne stori za razširjenje svoje nazobrazbe. Poznam stavbnega podjetnika, ki je napadal šolo, češ, da nima ničesar od nje, in da si je le z lastnim trudom priboril svoje znanje. Taka trditev ni brez vse resnice: na Angleškem odhaja odgojenec iz šole prepričan, da se mora še vsega in posebnost čitanja učiti z vstopom v praktično življenje. In menda se nikjer drugje taka množina knjig in revij ne prečita, kakor ravno pri njih, medtem ko jim služi častnik le malo in samo v informacije.

Tudi pri nas bo moralo prodreti, da koristi le ono, kar je polna last in ima praktično vrednost. J. J. Rousseaujeva trditev o nčencu, ki ve za najoddaljenejšo kontinente sveta, a ne zna najti poti iz Pariza v predmestje St. Denis, velja pri nas čez 150 let še vedno. Otroku, ki sam ni meril, tudi vse znanje umetnih računov s tisočinkami, milijonkami metra ne bo prav koristilo, če nima posebnega, lastnega daru za izkoriščanje teoretičnih nauk. Če ni preizkušal n. pr. a in ha na prostem, si ju tudi ne bo znal prav predstavljati: ostala mu bosta zgolj šolska pojma. Isto je s pismenostjo. Tudi najlepša pisava ne zaleže mnogo, če si učenec naposled ne zna prav pomagati pri navadni dopisnici. Sicer se onika narodov meri po analfabetih, vem pa iz mnogih izkušenj, kako malo imajo ljudje od svojega znanja v pisanju in tudi čitanju le radi dejstva, ker naučenega izkoriščati ne razumejo. In kaj šele s praktično uporabo realij!

Lahko trdimo, da je šola s svojim učnim sistemom dosegla mnogokrat prav nasprotni uspeh: omrzila je delo in vzgojila zajedalce, ki z nereelnimi posli izkoriščajo poštene, delavne ude družbe. To tem lažje, ker ustvarja kapitalistično gospodarstvo ugodna tla sličnim nezdravim odnosom. Že v ljudski, posebno pa še v srednji šoli imamo vse preveč učencev, ki predobro vedo, da se lahko odtežajo nele vsakemu telesnemu, temveč tudi duševnemu delu, ker jim to dovoljujejo razmere, ki v njih žive. Dolžnost države je, da take pojave onemogoča z modrim šolstvom, da onemogoča posebno ono luknjičavo polizobrazbo, ki jo srečujemo pri vsakem koraku in ki napravlja toliko škode v življenju.

Še nekaj bi moralo imeti naše šolstvo: pečat naših razmer. Sicer izhaja to že iz načela o praktičnosti, vendar podčrtam še posebe. Že v osnovni šoli je tolikokrat potreba, da se nese pouk ven izmagetnih sten, da se uči mladina o magnetni igli pod širokim nebom, da vidi erozivno silo vode v hudourni strugi itd.; nič manj važno ni, da srednja šola te osnovne izsledke razširi z resničnim opazovanjem in preizkušanjem, da naposled povzame dejstva in ugotovi splošno veljavne resnice in zakone. Kakor se uči Anglež v svojih podjetjih, v muzejih, v svojem parlamentu in v kolonijah, tako bo moral tudi naš razumnik prepotovati in spoznati našo zemljo, če bo hotel dobiti jasnih in praktičnih idej, vkorenjenih v življenjskih razmerah, da z njih pomočjo vodi snovanje ljudstva in poveča blagostanje in kulturnost naroda. Naše šolstvo bo moralo iti vzporedno pot, dabo kedaj res bistveno odgovarjalo našim potrebam.

Praktična pot vodi vedno iz posebnega v splošno, toda kar je resnično naše

to pravzaprav še nikjer ne tvori osnov našemu pouku, ne v ljudski in ne v srednji šoli. V poslednji čujemo o vsem, o dvorskih strankah starega Bizanca in o ustavi južnoameriških republik, tako bore malo pa o svojem lastnem gospodarskem in političnem razvoju v minulem polstoletju avstrijskega političnega življenja in morda celo nič ne o hrvatski samoupravi, o važnih sličnih stvareh. Zato nič čuda, če izginja, kar je v naši bistvenosti, kar je dobrega, organskega v našem razvoju, da se nadomešča naposled s tujimi, največkrat škodljivimi gospodarskimi, političnimi in нравnimi vrednotami. (D dalje)

Zborovanje Zavezine delegacije.

(Nadaljevanje.)

Tajnikovo poročilo.

Čestita delegacija! V imenu vodstva in upravnega odbora Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva mi je dana naloga, da poročam Vam, predragi bratje delegati in spoštovane sestre delegatkinje, o našem delovanju v upravnih dobah od zadnje XXV. skupščine, ki se je vršila dne 6. 7. in 8. septembra leta 1913 v Ljubljani, do današnjega dne, ko zborujemo zopet tu v Ljubljani. Naša Zaveza šteje letos XXIX. upravno dobo.

Proslava 25-letnice obstoja Zaveze.

Izredno pomemben je bil srebrni jubilej naše Zaveze. „Učiteljski Tovariš“ je izšel v praznični obliki. Na čelu našega stanovskega glasila je bil pozdrav slovenskemu učiteljstvu. V navdušenem sprevu je obrazložil naš tovariš pesnik E. Gangl naše težavno a plodnosno delo. Na 20 straneh je razkazal „Učiteljski Tovariš“ bogate naprave slovenskega učiteljstva, ki se družijo v naši Zavezi, dokazal pa je s to številko tudi, kako mora biti urejevan moderni stanovski list. V 600 iztisih je izšel od tem jubileju „Spominski spis“, ki ga je vzorno sestavil Zavezin predsednik tovariš L. Jelenec. Spis izpričuje v 25 oddelkih, kaj vse je storilo narodno napredno in demokratiško učiteljstvo sebi, šoli in slovenskemu narodu v neizmerno korist v teh 25 letih.

Kot nekaj preludij k proslavi je bil na predvečer zborovanja jubilejni koncert v veliki dvorani Narodnega doma. Dvorana je bila kakor morda še nikdar ne, natlačeno polna onega ljubljanskega občinstva, ki sočustvuje z naprednim a žalibog tako kruto zatiranim slovenskim učiteljstvom. Ves vzporjed je izvajalo zgolj učiteljstvo: zakaj tudi solistinja gospa Mira Costaperaria-Dev je bila svoj čas učiteljica in oba brata umetnika Anton in Ivan Trost sta učiteljska sinova. Mešan in moški zbor je izvajal mestoma teške zборе s sijajem, dasi je bila možna samo ena skupna skušnja. Zbor je dirigiral s požrtvovalnostjo in v večšo roko ljubljanski učitelj Fran Marolt. Moralen in materialen uspeh je bil najodličnejši.

Slavlju je dala poseben čar udeležba slovenskih stanovskih tovarišev, ki so prihili k nam s severa in juga, da nam dajo moralno podporo v delu za naše pravice in koristi. Zastave, ki so plapolale nam na čast, in pozdravni govori slovenskih bratov ter ljubljanskih naprednih veljakov so bili živa priča, da hodimo po pravih potih.

Resnost in stvarnost razprav tako v delegaciji kakor na slavnostnem zborovanju so vsem udeležencem imponirala.

Kuhinjo pri banketu je prevzela v splošno zadovoljstvo in pohvalo tovarišica Jerica Zemljanova s tovarišicami gojenkami iz kuharskega tečaja, pa tudi stregle so samb učiteljice. Povsod torej samo domačini.

Vsem onim korporacijam, osebam in denarnim zavodom, ki so si pridobili za prekrasno uspeho XXV. glavno skupščino, je poslalo vodstvo v vse napredne liste, nekaterim tudi še posebej na njih naslov. Dalje prih.

Draginjske doklade.

Gospod urednik, povejte svetu, povejte narodu, da je mera trpljenja, pomanjkanja polna. Povejte, da učitelj ne bo več stradal. Ne bo več stradal, ker noče. Ker je stradanje zoper njegovo čast; vsak dan uči učitelj paglavce: delaj dobro, plačaj delavca, kolikor zasluži. Učitelj sam pa dela, gara — brez zaslužka, brez doklad. Povejte da so te miloščine, te drobne nečastne, za njegov poklic nedostojne, učiteljevo delo zahteva plačila, učitelj odklanja s milostjo priznane podpore. Zahteva plačilo za storjeno delo, nič več in nič manj.

Pa vprašajte tudi, če se bo dvigal narod brez ljudskošolskega učitelja. Zato mora narod učitelja plačati delu primereno, poklicu primerno.

Idealizem učiteljstva je te bede kriv. Mučil se je učitelj, ker mu je bil pri srcu blagor naroda, mučil se je, ker je bil idealen, a mučil se je zastonj. Da je živel, da

je preživel družino, je moral prosjati miloščine.

Bo rekel kdo: narod ni kriv. — Njega predstavljali in učiteljski idealizem sta kriva učiteljske revščine.

Danes bi lahko prinesel »Tovariš« članek: Morituri vos salutant. Pa danes ne umirajo šolarji, ker morajo poslušati tega sveta modrosti v nezakurjeni sobi, danes umira učiteljstvo, vseskozi idealno, delavno kranjsko učiteljstvo.

Odkrito povem, čudil sem se takrat, ko sem čital gori imenovani članek v stanovskem učiteljskem listu. Za Boga, kaj pa to briga učitelja, čemu si dela po nepotrebnem skrbi, če ni dobiti drv za šole. To je skrb drugih, in ne učiteljev. To je zadeva, ki spada v meščanske liste, delavske liste. V šolah zmrzujejo predvsem otroci meščanov, delavcev.

V stanovski list spada apel na oblasti, da preskrbe kuriva učiteljskim družinam, samskim učiteljem in učiteljicam, da bodo ti na svojih mestih lahko vzdržali, da jih ne bo pregnal mraz in glad.

Kdo toži danes, kdo se vznemirja danes zaradi odredbe deželnega odbora? Učitelj sam. Sam se mora potegovati, sam mora rotiti. Vsak članek v dnevnikih se tozadevno prične: Iz učiteljskih krogov nam pišejo. —

Seveda se sliši vedno in vsepovsod: samo ob sebi umevno, da priznavamo in obsojamo to krivico, prijatelji učiteljstva smo itd. Da, so. Takrat, kadar rabijo učitelje. Takrat, kadar so bile politične gonje, politični boji, takrat je bil učitelj, ki je žrtvoval svoje moči, svoj čas za druge, za izvolitev drugih. Seveda je bil učitelj v takih dneh vedno »pionir« kulture imenovan.

Gospod urednik, ali ste dali duška svojemu prepričanju tedaj, ko ste volili Turka? Vam je tako velevalo mišljenje? Mislim, da ne. Mislim tako zato, ker Vas poznam, spoštujem. Volili ste ga bržčas le, ker je velevala disciplina stranke. Proč s tako disciplino!

To je tudi disciplina, da so glasovali zastopniki napr. učiteljstva proti svojemu prvotnemu sklepu zato, ker njihov sklep ni bil všeč drugim. —

In — ker je učitelj tak, otepava nezabeljene žgance, za južino pa prah šolskih sob.

Danes je učiteljstvo brez doklad; brez doklad, ker si ni bilo svesto, da ima pravico zahtevati zboljšanje gmotnega položaja. Ker se ni zavedalo, da je sramotno, za značaj pogubno, prositi in prosjati. Ker je učiteljstvo prosilo, smo danes lačni, lačni učitelji in njih otroci. —

Učiteljstvo je danes razdvojeno. Pa ločil učiteljstva ni križ. Ne, učiteljstvu je bilo lastno tisto hlapčevsko, ostudno klečeplazstvo. Ta lastnost je vzrok cepljenja v učiteljskih vrstah. Ker je učiteljstvo vedno klečeplazilo, ker se ni zavedalo svojih moči, zato se je dalo premotiti za kos mesa. — Kljub temu pa so stradali tudi še naprej i oni i drugi. —

Se to: Kako pa postopajo predstojniki z učiteljstvom? Disciplinarno preiskavo si je nakopal na vrat moj stric, ker ni imel spisanega tednika in kronike. Ne, ker je imel v šoli slabe uspehe. —

Je priznan učitelj, lahko gleda s ponosom na okraj, kjer je deloval dolgo vrsto let. Z bičem stoje za učiteljem. Poleg šole, imej v redu tudi spise, sicer dobiš po grbi. — Na misel mi je prišel ta dogodek: nadučitelj na Dol. je zahteval za šolo petroleja. Aprovizacijski nadzornik pa je dejal: čemu, naj pa podnevi korigira! —

Je sistem: le garaj, le vleci, četudi pogineš.

Gospod urednik, najbrže se ne strinjate z menoj. Tudi prav. Čudno bi izgledal svet, če bi bili vsi enake misli in istega naziranja.

Prihibi pa je treba: Učitelj je delavec. Učitelj mora biti delavec. Delavec dela, kolikor ga fabrikant plača. Da pa mu plača, za to ima delavec orožje: stavko in pasivno resistenco.

Dunaj, 20. januarja 1918.

Udani

Stanko Likar.

Pismo z vojne polja.

Učit. Tovariš je prinesel meseca majnika 1917 članek o podpori, ki pripada učiteljem vojakom, če dokažejo, da so se dohodki zaradi vojne zmanjšali. (Min. odr. 16/V. 1917, št. 295 od XVII. dež. brame.) Takoj se tisti dan sem vložil prošnjo za podporo. Danes je prošnec 1918 pa mislite, da sem dobil kak odgovor? Kaj še! Odgovor ali poziv dobiš le takrat, kadar te potrebujejo. Danes je prišlo nadučiteljstvo toliko gorje, da bi se ga že kamen usmilil — samo ljudje, ki imajo dušo nimajo srca zanj. Lahko si mislite, kako,

mora biti učitelju vojak, ki služi že četrto leto v vojni in dobiva od doma take lepe vesti kakor zadnje čase. Dež. odbor je ustavil doklade, državnega brispevka ni, deca doma lačna, raztrgana, bosa. Vsa odgovornost je na ljudeh, ki jih sešteješ na prstih ene roke. Potem se pa čudi svet brezpu in dejanjem, ki jih napravi nesrečnik. Vse razumem danes, samo onih kranjskih brezsrčnih gospodov ne.

Srednješolske vesti.

Fran Jeraj, profesor na II. državni gimnaziji v Ljubljani je stopil v stalni pokoj; ob tej priliki mu je izreklo naučno ministrstvo zahvalo in priznanje. Josip Verbič, profesor na ljubljanskem učiteljskem, je povzidan v VII. činovni razred.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

CESARJEVA ZAHVALA.

Zavezi avstrijskega jugoslov. učiteljstva v roke gospoda predsednika

Luke Jelenca

v Ljubljani.

Po Najvišjem naročilu se sporoči vsled ukaza c. kr. ministra za notranje zadeve z dne 5. januarja 1918, št. 25.651/M. J. ex 1917 Najvišjo zahvalo za brzojavno podano vdanostno izjavo povodom zborovanja delegacije Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva v Ljubljani.

C. kr. deželni predsednik:
Attems, s. r.

Goriško.

Vabilo

na zborovanje sežanskega učiteljskega društva, ki se vrši v četrtek dne 31. jan. t. l. v šolskih prostorih v Sežani ob 1. uri popoldne.

Dnevni red:

1. Poročilo društvenega vodstva.
2. Poročilo o delegacijskem zborovanju dne 28. XII. 1917.
3. Razgovor o učiteljskem gmotnem položaju.
4. Volitve.
5. Morebitni predlogi.

Z ozirom na važnost tega zborovanja, pričakuje se polnoštevilna udeležba. Odbdr.

Kranjsko.

Vabilo k občenemu zboru Ljubljanskega učiteljskega društva, ki bo dne 2. februarja, ob enajstih dopoldne, z običajnim dnevnim redom, v Učiteljski tiskarni. K obilni vdeležbi vabi odbor.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je zborovalo dne 10. januarja t. l. Navzočih je bilo 7 tovarišic in 11 tovarišev. Predsednik tov. Gorup, otvori zborovanje ter se spominja najprej v letu 1917 umrlih tovarišev Vrnkerja in Zupančiča. Besede, posvečene njiju spominu, so poslušali zborovalci stoje. Nato prečita tov. Gorup dopise, ki jih je prejel učiteljsko društvo od c. kr. okrajnega glavarstva v Ptuj za v mesecu avgusta 1917 po deputaciji izraženo vdanostno in sožalno izjavo na Najvišje mesto. O dopisu učit. društva za okraj Frohnleiten, naj bi imenovala vsa učit. društva tov. Otter - ja in Herz - a častnim članom ter nabirala za njima namenjeni častni dar, se ni izvršil nikak sklep ker je zadeva prepozno došlega dopisa zastarela. V slučaju imenovanja, naj bi se sešli predstojniki učit. društev 27. dec. 1917 v Gradeu. Dopis pa je prejel predsednik še le v januarju. — H glavnim točkam dnevnega reda je pristevati zopetni razgovor o naši aprovizaciji. Učiteljsko društvo in šolska vodstva so prejela od gospoda c. kr. okrajnega glavarja v tej zadevi daljši dopis, v katerem se izraža želja naj stavi učit. društvo c. kr. okrajnemu glavarstvu glede aprovizacije konkretne predloge. V to svrhu se je izvolil ožji odbor (tov. Kauklerjeva ter tovariš Kajnik in Šerona), ki se jim je podelila polna moč, da stavijo v zadevi aprovizacije primerne predloge. Ker se gospod c. kr. okrajni glavar in pospod dr. Pirkmaier posebno trudita, da nam po možnosti olajšata bedno stanje, o čemer priča tudi enkratni dodatni prispevek živil, zato se sklana, da se jima po deputaciji izreče najlepša zahvala za njuno naklonenost. — Poročilo tov. blagajničarke se je vzeloena znanje. Slišali smo, da je veliko število takšnih bivših članov, ki se ne zavedajo več svojih stanovskih dolžnosti. Cela vrsta je dolžna članarino še od leta 1914 naprej. Tudi na „Učit. sklad“ zmisli le malokdo o prejemu draginjskih doklad. Mnogi ne pojmiyo, da bi ne dobili niti teh drobtin, ako bi ne bili organizirani. K zborovanju prihajajo vedno le isti in zopet isti. Mnogi zaradi nevednosti in malobrižnosti ostajajo doma ter čakajo na sad truda tistih, ki se žrtvujejo za stan. Res je sicer, da tu-

intam kdo zaradi raznih ovir ne more k zborovanju, da pa bi se istega ne mogel u-nikdar, je laž. Vsaj po en zastopnik vsake posamezne šole bi se moral udeležiti vsakokratnega zborovanja. Prihodnje zborovanje bo 7. februarja. Upamo, da bo takrat obisk boljši. Vabijo se vsi člani, pa tudi oni, ki stojijo še izven organizacije. O tej priliki naj poravnajo zaostalo članarino ter prispevajo za „Učit. sklad.“ —

Na koncu zborovanja se je razpravljalo o zadnji krivici, ki so je bile deležne z učitelji omožene učiteljice. Nabavni prispevek je dobil učitelj za otroke ter za sorodnike, ki jih vzdržuje, le za svojo ženo učiteljico ne. Naprosilo se je predsednika tov. Gorupa, naj pismeno vpraša predsednika „Zveze“ tov. Rajšpa, ali je storila „Zveza“ pred odločitvijo razdelitve nabavnega prispevka v tem oziru potrebne korake in kdo je kriv, da trpe žene- učiteljice pri vsakokratni odmeri draginjskih doklad tako velike krivice.

Pridite 7. februprja vsi na zborovanje v ptujski Narodni dom!

Trst.

Učiteljsko društvo za Trst in okolico ima svoj letni redni občni zbor v nedeljo, dne 27. januarja t. l., na zaposlovalnem tečaju goriškega učiteljskega društva v Trstu, ulica Torrente št. 12/II. — Na dnevnem redu so običajna poročila, določena po pravilih, volitve poročilo o zborovanju Zavezine delegacije (tov. Marija Kmetova) ter več važnih samostalnih predlogov. Zborovanje se začne ob pol 10. dopoldne. Člani vseh treh odsekov pa pridejo že ob 9., da se zedinijo za kandidate, ki jih izvolijo v društveno vodstvo. — Z ozirom na važnost dnevnega reda pričakuje polnoštevilne udeležbe — odcor.

Goriške vesti.

—g— **Odlikovanje.** Nadučitelj in občinski tajnik v Šempasu na Goriškem Fran Križman je odlikovan z zlatim zašlužnim križem na traku hrabrostne svetlinje.

Kranjske vesti.

—r— 600.000 K si je dal votirati od zvestih svojih oprod v deželnem odboru deželni glavar vojvodine kranjske dr. Ivan Sušteršič, da jih po njemu lastni previdnosti porabi ne za stradalajoče kranjsko ljudskošolsko učiteljstvo, temveč za trdni temelj in krepak razvoj svoje kmetijske stranke. Silno se premagujemo, da ne imenujemo takega brezvestnega razmetavanja in zapravljanja deželnega denarja s pravi imenom. Ob času, ko kranjsko ljudskošolsko učiteljstvo gineva v bedi in stiski in zahteva od pomoči v 12. uri, pa sipljejo deželni denar skozi okno za lastne strankarske svrhe! Koliko časa bo vlada še mirno gledala tako gospodarstvo!

—r— „Resnica“ ne pove vse resnice. V poglavju „Ovaduštvo in podobne reči“ piše zadnja „Resnica“: „Odkar je stopil na čelo sedanjih deželni glavar, je s svojimi zvestimi sotrudniki uredil deželne finance in prejšnji primanjkljaji so se spremenili v prebitke. Kranjska dežela ima eno najboljšo urejenih samopravnih gospodarstev.“ Tako se baha kranjski deželni glavar z urejenim deželnim gospodarstvom, in njegov sodrug dr. Lampe je zatrjeval samemu cesarju, da so kranjske deželne finance urejene, da so blagajne polne in vse v najlepšem redu. Če pa pogledamo od druge strani to stvar, s katero se ponašata deželni glavar in njegov namestnik, pa lahko trdimo, da bi se je morala — sramovati. Čegav denar je po večini tisti denar, s katerim sta uredila deželne finance? To je učiteljski denar! Učiteljske rodovine sta prikrajšala v zadnjih letih za milijone kron: denar iz malega finančnega načrta, ki je namenjen za podporo bednemu učiteljstvu, porabljata že več let v druge svrhe; denar, ki bi se moral porabiti že od l. 1914 za regulacijo učiteljskih plač, je šel za Završnico, deželne avtomobile in deželne krave; pobasati sta hotela in spraviti v deželno blagajno tudi državni prispevek, ki ga je dunajski parlament naklonil učiteljstvu, a ker jima to ni obveljalo, sta ustavila v teh strašnih časih ubogemu učiteljstvu draginjske doklade, da saj to ostane v deželnem žaklju in se s temi tisočaki položi zlat temelj njuni kmetijski stranki. Tako spravljajo na Kranjskem v red deželne finance in deželno samoupravno gospodarstvo. In s takim gospodarstvom, ki se ga drže solze ubogih učiteljskih rodov, se še bahate merodajni osebi v deželnem dvorcu in trdite, da je vzorno! Ne, dokler se polnijo deželne blagajne s tisočaki, ki se po krivici zadržujejo in odtrgujejo deželnemu kulturnemu delavstvu, dokler pustite, da trpi to delavstvo pomanjkanje na vsem, česar je za življenje potrebno, toliko časa ne morete govoriti o dobrem gospodarstvu: vi delate leto za letom dolgo, ki jih bote morali plačati učiteljstvu. Delate pa tudi zoper nauke naše vere ki jo imate vedno na jeziku; ti nauki ob-

sojajo in zavračajo vsako storjeno krivico. Vsaka krivica se pa maščuje prejalistej, in to nas tolaži!

—r— **Pa zopet poreko, da hujskamo učiteljsko.** Učiteljski Tovariš je napisal v 25. štv. z dne 14. decembra 1917 iz priloge k skupni številki 11. in 12. lanskega letnika lista „Vzajemnost“, glasilo slovenske duhovščine, te le besede: „Ali more kdo odobravati, da so pri učiteljskih podporah Slovence ločili katoliške od nekatoliških, nemškimi pa razdelili vsem, naj je bil katoličan, liberalci ali ateisti. V dno duše nas mora biti sram, da je slovenska katoliška stranka mogla kaj tako nečuvenga zagrešiti“. — Ali mislite, da se deželni odbor kranjski sramuje takega nečuvenga postopanja in se kesa storjene krivice? Prav nič! Sicer bi ne delal krivice še nadalje. Da trdimo resnico, nam izpričuje to-le: Pred leti je dovolil deželni zbor kranjski ljubljanskemu učiteljsstvu 50% stanarinsko doklado. To doklado dobivajo vsi nemški učitelji in učiteljice na ljubljanskih nemških ljudskih šolah, naj so katoličani, liberalci ali ateisti, slovenske učitelje pa pravicoljubni deželni odbor še vedno loči v „katoliške“ in „nekatoliške“, „katoliškim“, da celo doklado, „nekatoliškim“ pa — nič.

—r— **Novoletno napredovanje.** Iz II. plačilnega razreda so pomaknjeni v I. plač. razred: nadučitelj Fran Crnogaj (z veljavnostjo od 1. januarja 1917), nadučitelj Fran Lovšin in nadučitelj Fran Rant; iz III. plač. razr. v II. plač. razr.: učiteljica Albina Golobar, učitelj Fran Mercina, učiteljici Margareta Beletova-Zeletova in Franja Bezeljakova-Bayerjeva, nadučitelj Janko Polak, učiteljici Leopoldina Vertelova-Tomšičeva in Marija Antončičeva, nadučitelj Josip Zupančič in učitelj Ivan Schneidek; iz IV. plač. razr. v III. plač. razr.: učitelj Leopold Babler in Ivan Jocič, učiteljica Elza Luschnova, Marija Sodnikova, Vilma Benigerjeva, Frida Hafnerjeva, Matilda Vrbičeva-Jagrova in Leopoldina Abramova, nadučitelj Leopold Levstik, učitelj Josip Dolgan, učiteljice Marija Jugovičeva, Ana Jakova in Marija Zakrajškova, učitelj Karel Sovre in Viktor Volk, učiteljica Alojzija Baševa in Antonija Stancerjeva, nadučitelj Karel Straus in učitelj Vilko Mazi.

—r— **Iz ljudskešolske službe.** Učiteljska kandidatka Frančiška Baragova je nameščena za suplentko v Šiški, Herma Dietzova v Leskovcu in Marija Podbojeva na dekliški ljudski šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani; bivši suplent na Koroški Beli Viljem Grundner je imenovan za začasnega učitelja na Bledu; Frančiška Strenarjeva, učiteljica v Kalu je dobila dopust, nadomešča je bivša začasna učiteljica v Mošenčah Ana Turšič; obolelo učiteljico Ano Golljevo v Zgor. Logatcu nadomešča Ivana Krannerjeva, obolelo učiteljico Josipino Jagrovo v Čatežu pa Erna Turkova; umrlega nadučitelja Srečko Malenška v Zgor. Tuhinju nadomešča abs. učit. kandidatka Terezija Podrzojeva; obolelega nadučitelja Josipa Ažmana v Breznici nadomešča Ana Lazarjeva; stalni učiteljici Mariji Zupančič-Uršičevi je povrnjeno začasno vodstvo ljudske šole v St. Vidu pri Vipavi; suplentka Ivana Čarmanova je imenovana za začasno učiteljico v St. Juriju — šolski ekraj ljub. okolica — in učiteljici Angeli Cerarjevi je povrnjeno vodstvo na tej šoli.

Štajerske vesti.

—š— **Odlikovanje.** Milan Megla, učiteljski abiturient, je bil odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo I. razr. in z bronasto hrabrostno svetinjo. Njegov oče, bivši nadučitelj, tovariš Fran Megla pa že več nego dve leti čaka na zopetno nastavev samo zaradi nesrečnega p. u. Nekoč so tudi starše proslavljali, ki so vzgojili junaške sinove, a danes . . . ?!

—š— **Društvo „Selbsthilfe der Lehrerschaft Stelmars“.** Dne 20. oktobra 1917 je padel v boju za domovino v Lučah pri Bovcu tovariš Rudolf Wrany. Prosimo, da vsak član za ta 159. smrtni slučaj plača po 2 K v teku enega meseca. Obenem opozarjamo, da se mora v mesecu januarju plačati 3 K v rezervni zaklad in poslovni prispevek. Kdor želi, da se mu v letu 1918 naznani vsak smrtni slučaj posebej, priloži še 1 K; izrazi pa tudi pismo to željo. Ker povzročuje mesečno pošiljanje po 2 K društvu mnogo stroškov pri poštni hranilnici, naj se plačuje raji četrtletno.

Gaishorn, dne 29. decembra 1917.

Društveno vodstvo.

—š— **Pozdravi našega tovariša.** Vsem tovarišem juž. Štajerji pošiljam z daljne Heregovine iskrene tovariške pozdrave z

željo, da bi prineslo pričeto leto našo svobodo, ki bi nas združila v močno organizacijo, na kateri podlagi bi si pod žarki svobodnega solnce ustvarili lepšo bodočnost našega stanu.

Lastva, dne 18. I. 1918.

Slavko Gobec.

Tržaške vesti.

—t— **Šolska prireditve v škedenju** se je vršila v nedeljo, dne 13. t. m., popoldne v veliki dvorani „Gospodarskega društva“ in je uspela v vsakem oziru povojno. Dvorana je bila napolnjena do zadnjega prostora večinoma od domačinov, deloma pa tudi od občinstva iz mesta in okolice. Šolska mladina je vzpored tako dobro izvajala, da je morala več točk ponoviti. Za tako lep uspeh ima največ zasluga domače učiteljsvo. Dan prej se je vršila prireditve v isti dvorani in iz istim vzpored samo za šolsko mladino. Obe prireditvi sta prinesli v korist vdovam in sirotam padlih vojakov ter v prid domači podružnici CMD 600 K.

—t— **Učiteljsko društvo za Trst in okolico** je poslalo potom Zaveze na vodstvo CMD utemeljeno vlogo, da naj svojo osemrazredno dekliško ljudsko šolo pri Sv. Jakopu izpremeni v petrazredno dekliško ljudsko šolo in trirazredno dekliško meščansko šolo. To je želja staršev in učiteljsva. Pričakujemo ugodne rešitve. — Isto društvo je naprosilo namestništvo s posebno spomenico, naj izvede poobčinitenje vsek družinskih otroških vrteev. V ta namen je osebno interveniral pri namestniku društveni predsednik tov. Anton Germek.

—t— **Tečaj za meščansko učiteljsvo** pripravlja naše učiteljsko društvo. Prijave so že zbrane. Tečaj se otvori brzkone jeseni. Pozdravljamo!

—t— **Koroški Vsenemci in Trst.** V nedeljo, dne 13. t. m., so zborovali koroški Vsenemci v Beljaku. Poleg znanih vsenemških želja so izrekli tudi zahtevo, naj se ustanovi v Trstu nemška paroplovna šola.

—t— **V območju Sv. Vida** so tri nujne naloge, ki zahtevajo nagle in uspešne rešitve: narodni kataster, otroški vrtec in slovenska šola. Dela se loti novo ustanovljena podružnica CMD. Naj bo njeno delo venčano s popolnim uspehom!

—t— **Podpora mesnemu učiteljsvu v Trstu.** Po odredbi vladnega komisarja je v ponedeljek, dne 21. t. m., občina antecipatno na račun od države dovoljene podpore izplačala eno mesečno plačo, zaokroženo navzgor na desetice, vsemu učiteljsvu mestnih ljudskih in meščanskih šol, gluho-nemnice in enomesečno pokojnino, oziroma vzgojevalnino vsem vpokojenim učiteljem ter vdovam in sirotam, spadajočim v kategorijo zgoraj imenovanih šol.

Književnost.

Ljubljanski Zvon, mesecnik za leposlovje in kulturo, bo izhajal letos pod pomnoženim uredništvom (Oton Zupančič odgovorni urednik, A. Loboda in Milan Pugelj) in z izdatno bogatejšo vsebino (mesečno na 80 straneh). Šodelovali bodo naši najboljši pripovedniki, pesniki in esasti. Listek bo zasledoval vse naše kulturne in kulturno politične pojave in jih kritično motril. Zaradi pomanjkanja papirja se bo tiskal Ljubljanski Zvon le v tolikih izvodih, kolikor je sedanjih naročnikov in kolikor se jih bo priglasilo in vplačalo novih naročnikov do 20. januarja. Naročnina, ki znaša za celo leto 20 K, za pol leta 10 K, naj se pošilja po poštni nakaznici na upravnništvo Ljubljanskega Zvona v Ljubljani, Sodna ulica št. 6, prtiličje. Izvenljubljanskim dosedanjim naročnikom so bile priložene položnice pri zadnji številki lanskega letnika.

Levstikovi zbrani spisi za mladino izidejo v Učiteljski tiskarni kot prvi del celotne mladinske izdaje slovenskih klasikov, ki jo prirejata tovariša Fran Erjavac in Pavel Flerč. Odveč se nam zdi govoriti o potrebi take izdaje; saj so napisali naši najboljši pesniki in pisatelji obilo izvrstnega blaga, ki bi bilo primerno za našo mladino, a ji je danes, ko so ti spiti ponajveč raztreseni po raznih listih, nepristopni; kar pa jih je izšlo v celotnih izdajah, so zanje neprimerni, ker te izdaje tudi niso prirejene za mladino. Od take mladinske izdaje klasikov pa si smemo obetati, da bo to velik korak naprej v našem mladinskem slovstvu, kakor tudi v narodnem napredku sploh. Po teh

delih bo spoznavala mladina pravo umetnino ter se izobraževala ob najplemenitejših domačih virih. — Levstikovi zbrani spisi obsegajo dve knjigi. Prva prinaša obširen Levstikov življenjepis s splošnim pregledom tedanje dobe, kolikor se neposredno tiče Levstika, in njegove pesmi. Druga pa obsega Levstikove pripovedne spise in kaže na njegovih najznamenitejših jezikoslovnih spisih Levstika-jezikoslovca. Ves izbor je prirojen kakovostno; vendar se nahajajo v njem vsi spisi, primerni ljudskošolski in nižesrednješolski mladini, tako da nudi izdaja kolikor mogoče celotni vpogled v Levstika pesnika, pisatelja in jezikoslovca. — Učiteljska tiskarna, ki ima v rokah že dovršen rokopis teh Levstikov izbranih spisov, priredi v najkrajšem času tisk ter oskrbi zunanjo obliko, kakršna se takemu delu prilaga. Ilustracije oskrbi akad. slikar Maksim Gaspari.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Radivoj Korene.

Last in založba „Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljsva“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Poslano.

Na razna vprašanja glede „Popotnika“ naznanja upravnništvo sledeče:

Da bi se izdatki nekoliko skrčili, je sklenilo Zavezino vodstvo, da naj izhaja „Popotnik“ od leta 1917 dalje kot dvojniki t. j. po dve številki skupaj. Prvi dvojniki je izšel meseca marca, drugi naj bi izšel koncem julija ali začetkom avgusta in tretji začetkom decembra. Zaradi vojnih razmer kakor nedostatek delavnih moči pomanjkanje plina itd. nas je tiskarna odpravila z raznimi obljubami in izgovori. Letošnji januar se nagiblje že h koncu in Učiteljska tiskarna še ni izpolnila dane obljube nasproti učiteljski organizaciji, dasiravno je imela gradivo za 3. in 4. štev. v rokah že meseca maja. Veliko bolje se ne godi Zvončku. Med tem pa je prevzela v

tisk en nov tednik in en nov dnevnik, ki tudi redno izhajata. To omalovaževanje zasluži najostrejšo obsodbo! Kedaj izide 3. in 4. št., ne vemo. Tudi tega ne moremo danes povedati, če izide 5. in 6. štev. še v Učiteljski tiskarni. Zavezino vodstvo nima na Učiteljsko tiskarno nobene ingerencije, zakaj ta je vse drugo preje, kakor učiteljska.

Upravnništvo „Popotnika“.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 30. nov. 1917 K 193.006.73.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Invalidi

se vabijo, da v svrhu zasledovanja naših skupnih lastnih koristi sporoče svoj naslov na „Goikovo združenje invalidov“ v Kranju.

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča sl. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.

Schüllerjevi ekstrakti za črnilo

dobro in poceni! Najpripravneje in najceneje dobavljanje dobrega črnila za šole.

Tekoči ekstrakt št. 2 1 liter K 7.50 (za 10 do 20 lončkov črnila). — „Efesin“, specialn. črn. 1/2 kg K 12.— (za 30 lončkov črnila). — Ekstrakt za kovinsko črnilo — rdeč, zelen, moder, 1 steklenica 50 v (za 1/4 l črnila). — „Efesin“ l., črn, 1 zavitek K 7.50 (za 10 litrov izvrstnega pisarniškega črnila).

Reform-kreda (Hoschkora), lak za šolske table po izvirnih cenah.

Tvornica za črnilo Franc Schüller, Amstetten (N.-Avstr.).

Schüllerjeve tvorniške izdelke priporoča upravnništvo vsem šolam najtopleje.

Naivečja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA
Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela vlog koncem leta 1916 K 66,800.000.—
hipotečnih in občinskih posojil „ 27,000.000.—
rezervnega zaklada „ 2,000.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

4%

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo
c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5 1/4% obrestim in proti najmanj 1% oziroma 3/4% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.

Restavracija pri Maliču v Ljubljani zopet otvorjena.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Čekovni promet c. kr. poštno-hran. urada št. 66.312.

Vabilo

k

XIV. rednemu občnemu zboru

ki bode

dne 2. februarja 1918. ob 10. uri dopoldne v združni pisarni v Ljubljani,
Franciškovska ulica št. 6.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelstva o združenem poslovanju.
2. Poročilo načelstva o računskem zaključku za leto 1917.
3. Poročilo nadzorstva o poslovanju in računskem zaključku.
4. Razdelitev čistega dobička.
5. Volitve v načelstvo in nadzorstvo.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se skliče pol ure pozneje v istem prostoru in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki je v zmislu § 25. združenih pravil sklepčen brez ozira na število navzočih združenikov.

Načelstvo.

1. Poročilo načelstva o združnem poslovanju.

Po XIII. rednem občnem zboru (dne 11. februarja 1917.) se je konstituiralo načelstvo v svoji seji dne 17. februarja 1917. tako-le:

Načelnik: Ivan Bernot, c. kr. učitelj, (koncem julija 1914. je bil mobiliziran in se nahaja v vojni); načelnikov namestnik: Jakob Dimnik, mestni nadučitelj; blagjnik: Alojzij Kecelj, mestni učitelj; člani: Anton Likozar, nadučitelj v salezijanskem zavodu; Juraj Režek, mestni učitelj; Vita Zupančičeva, strokovna učiteljica ustanovnega zavoda za gluhomemije; vsi v Ljubljani. Zadržna uradnica Ljudmila Sadar.

Zadruga je član „Zadružne Zveze v Celju“, ki izvršuje zakonito predpisano revizijo.

Nadzorstvo je izvršilo glavno revizijo dne 13. januaria 1917.

Načelstvo je imelo tekom poslovnega leta 4 seje.

Zadruga uraduje razen praznikov vsak četrtek in vsako soboto od pol 5. do pol 6. ure popoldne.

Koncem leta 1916. je bilo 512 zadrůžnikov s 3426 deleži; leta 1917. je pristopil nanovo 1 zadrůžnik z 10 deleži; s koncem decembra 1917. pa je postala pravoveljavna odpoved 489 deležev; izstopilo je 23 zadrůžnikov; tedaj je koncem leta 1917. 490 zadrůžnikov z 2947 deleži. Odpovedani deleži se izplačujejo proti predložitvi zadrůžne knjižice.

Koncem leta 1916. je bilo 192 hranilnih knjižic v vrednosti 116,172'08 K; nanovo se je izdalo 10 hranilnih knjižnic, uničilo pa 15. Obstoji torej 186 hranilnih knjižic v skupni vrednosti 99.985'80 K in znaša povprečna hranilna vloga 537'55 K.

Zneski do 200 K se izplačuje takoj, oziroma naslednji uradni dan. Za zneske do 1000 K velja 14dnevna, za zneske nad 1000 K pa mesečna odpoved. Rentni davek plačuje zadruga sama.

Zadruga ima pravico po § 15. svojih pravil za povečanje prometnega fonda najemati izposojila in sprejemati hranilne vloge do višine podpisanih deležev 147.350 K.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, ako tudi ni zadržnik. Obrestujejo se po 4 1/2 % in se obresti celoletno kapitalizirajo ter vračunajo od 1. in 16 vsakega meseca.

Koncem leta 1916. je bilo 389 zadrušnikov dolžnikov, ki so dolgovali 147.642'36 K. Posodilo se je nanovo 11 zadrušnikom, 72 zadrušnikov pa je posojila popolnoma vrnilo. Torej je dolžnikov 328, ki dolgujejo skupaj 124.358'85 K ali povprek 379'14 K.

Posojila dobivajo le zadrúžniki proti zadostni varnosti (§ 12. pravil) in sicer se vrača vsakih 100 K posojila (preduejema na 2 podpisana pasivna deleža) po načinu:

<i>A</i>	<i>v</i>	12	mes	č	n	i	h	rok	i	n	s	i	c	e	r	11	rok	o	v	à	9	K	—	h	12.	rok	4	K	73	h
<i>B</i>	"	18	"	"	"	"	"	17	"	"	6	"	—	"	18.	"	3	"	56	"	"	"	"	"	"	"	3	"	56	"
<i>C</i>	"	24	"	"	"	"	"	23	"	"	4	"	50	"	24.	"	4	"	—	"	"	"	"	"	"	"	4	"	—	"
<i>D</i>	"	38	"	"	"	"	"	37	"	"	3	"	—	"	38.	"	—	"	66	"	"	"	"	"	"	"	—	"	66	"
<i>E</i>	"	46	"	"	"	"	"	45	"	"	2	"	50	"	46.	"	1	"	81	"	"	"	"	"	"	"	1	"	81	"
<i>F</i>	"	60	"	"	"	"	"	59	"	"	2	"	—	"	60.	"	—	"	70	"	"	"	"	"	"	"	—	"	70	"
<i>G</i>	"	70	"	"	"	"	"	69	"	"	1	"	75	"	70.	"	1	"	42	"	"	"	"	"	"	"	1	"	42	"
<i>H</i>	"	85	"	"	"	"	"	84	"	"	1	"	50	"	85.	"	1	"	26	"	"	"	"	"	"	"	1	"	26	"

Zadružnik, ki prosijo za posojilo, morajo imeti vsaj en (aktiven) delež več podpisan, nego znaša posojilo.

Na dopiše brez oposlanih znamk za 30 h se ne odgovarja. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Vojnega posojila so do sedaj člani in vložniki s posredovanjem zadruge vplačali 4980 K.

Za načelstvo:

Načelnikov namestnik:

Jakob Dimnik s. r.

Blagajnik :

Aloizij Keceli s. r.

2. Poročilo načelstva o računskem zaključku za leto 1917.

Prejemki.				Denarni promet.				Izdatki.			
Št.	Predmet	K	h	Št.	Predmet	K	h				
1	Gotovina 31. decembra 1916	6331	45	1	Dana posojila	3220	—				
2	Vrnena posojila	26503	51	2	Deležne vloge	1150	—				
3	Prejete obresti posojil	8898	74	3	Obresti deležnih vlog	668	24				
4	Deležne vloge	79	36	4	Hranilne vloge	70729	24				
5	Hranilne vloge	50153	76	5	Obresti hranilnih vlog	343	29				
6	Naložen denar	7000	—	6	Naložen denar	15000	—				
7	Obresti naloženega denarja	34	74	7	Kupljeni inventar	19	04				
8	Vpisnina	2	—	8	Volila	70	—				
9	Prodani inventar	31	62	9	Nagrade	1500	—				
10	Upravni prejemki	309	67	10	Davek	359	88				
11	Premijska provizija	68	58	11	Upravni izdatki	981	77				
12	Prehodni prejemki:			12	Prehodni izdatki:						
	a) čekovni promet . . K 1500.—				a) čekovni promet . . K 1500.—						
	b) premije " 67'48				b) premije " 969'61						
	c) ekspenzar " 122'62				c) ekspensar " 6'55						
	d) kolki " 24'90				d) kolki " 24'90						
	e) drugi " 441'93	2156	93		e) drugi " 441'93	2942	99				
					Gotovina 31. decembra 1917.	4585	91				
		101570	36			101570	36				

Promet;

Prejemki 101.570,36 K

Izdatki	96.984,45
---------	-----------

Skupaj . . 198.554.81 „

Dobiček.

Račun dobička in izgube.

Izguba.

Št.	Predmet	K	h	Št.	Predmet	K	h
1	Prejete obresti posojil	8898	74	1	Izplačane obresti hranilnih vlog . . .	343	29
2	Zaostale obresti posojil	5322	47	2	Kapitalizirane obresti hranilnih vlog .	4389	20
3	L. 1916. predplačane obresti posojil .	8	06	3	L. 1916. zaostale obresti posojil . . .	4826	77
4	Obresti naloženega denarja	34	74	4	Predplačane obresti posojil	5	22
5	Nedvignene obresti naloženega denarja	154	04	5	Davki:		
6	Upravni prejemki:				a) obrtni davek K 149'54		
	a) poština K 91'67				b) rentnina " 191'44		
	b) režija " 74'—				c) neposredne pristojbine " 18'90	359	88
	c) opomini " 144'—	309	67	6	Upravi izdatki:		
7	Premijska provizija	68	58		a) nagrade K 1500'—		
					b) stanarina in drugo " 420'—		
					c) članski pristop „Zvezi v Celju“ " 95'—		
					d) poština " 123'86		
					e) manipulacija in provizija poštne hranilnice " 43'57		
					f) pisarniš. potreščine " 21'50		
					g) reklama " 110'—	2313	93
				7	Podpore	167	84
				8	5 % odpis inventarja	56	10
				9	5 % pripis rezervnemu fondu	907	30
				10	Dobiček	1426	77
		14796	30			14796	30

Imetje.

Bilanca.

Dolgovi.

Št.	Predmet	K	h	Št.	Predmet	K	h
1	Posojila	124358	85	1	Deležne vloge	26881	76
2	Zaostale obresti	5322	47	2	Nedvignjene obresti deležnih vlog . .	4547	86
3	Naložen denar	10000	—	3	Hranilne vloge:		
4	Nedvignjene obresti naloženega denarja	154	04		a) po stanju K 95596 60		
5	Inventar:				b) kapitaliz. obresti " 4389'20	99985	80
	a) po stanju računa . . . K 1122'47			4	Predplačane obresti posojil	5	22
	b) 5 % odpis " 56'10	1066	37	5	Rezervni fond:		
6	Terjatve na premijah, ekspanzarju i. dr.	6413	94		a) po stanju računa . . . K 18144'87		
7	Gotovina 31. decembra 1917.	4585	91		b) vpisnina " 2'—		
					c) 5 % pripis " 907'30	19054	17
				6	Dobiček	1426	77
		151901	58			151901	58

V Ljubljani, dne 31. decembra 1917.

Blagajnik: Alojzij Kecej s. r. Na čel. namestnik: Jakob Dimnik s. r. Član načelstva: Juraj Režek s. r.
Član načelstva: Vita Zupančič s. r. Član načelstva: Anton Likožar s. r.

Ta račun z glavnimi in pomožnimi knjigami in prilogami primerjali in v redu našli:

Predsednik: Fran Gale s. r. Podpredsednik: Fran Škulj s. r. Člana nadzorstva: Fran Črnagoj s. r. Minka Marout s. r.

3. Poročilo nadzorstva o poslovanju in računskem zaključku.

Nadzorstvo se je konstituiralo v svoji seji dne 11. februarja 1917.

Predsednik: Fran Gale, mestni učitelj; podpredsednik: Fran Skulj, mestni učitelj; člani: Fran Črnagoj, mestni nadučitelj; Minka Maroutova, šolska ravnateljica; Karel Wider, mestni učitelj; vsi v Ljubljani.

Dne 6. septembra 1917. je umrl kot ek. praporščak v Podgorici v Črni gori nad vse delavni član nadzorstva, vrl inzvest tovariš Karel Wider. Bil je vesten učitelj, pri predstojnikih in moštvu cenjen praporščak, skrben oče, ljubeznjiv soprog, dober gospodar in sprejeten v knjigovodstvu. Do prerane smrti je vstal vnet in marljiv sozadružnik. Bodi mu ohranjen blag spomin!

Dne 13. januarja 1917. je prisostovalo nadzorstvo tudi seji načelstva in izvršilo glavno revizijo.

Nadzorstvo se je večkrat po posameznih članih pregledalo knjige ter skontroiralo blagajno.

Prepričalo se je, da posluje načelstvo uspešno, vsestransko po pravilih in da se računski zaključek za poslovno leto 1917. popolnoma vjema s knjigami, prilogami in blagajniškim stanjem.

Zató predlaga:

XIV. redni občni zbor izvoli odobriti računski zaključek Hranilnice in posojilnice „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani, registrovane zadruge z omenjenim jamstvom, za poslovno leto 1917. ter podeliti načelstvu absolutorij.

V Ljubljani, dne 15. januarja 1918.

Za nadzorstvo:

Član:
Minka Marout s. r.
Fran Črnagoj s. r.

Predsednik:
Fran Gale s. r.

Podpredsednik:
Fran Skulj s. r.

4. Razdelitev čistega dobička.

Čisti dobiček znaša K 1426'77

Glede razdelitve tega predlaga načelstvo:

a) Rezervnemu fondu po § 17. pravil 71'30
b) 5 % obresti deležev po § 21. pravil 1332'50
c) Društvu za zgradbo „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani 22'97

Reservni fond je narastel od 18144'87 K na 19125'47 K.

Obresti deležev se bodo izplačevale vsak uradni dan po občnem zboru na predložene zadružne knjižice.

Za načelstvo:

Načelnikov namestnik:
Jakob Dimnik s. r.

Blagajnik:
Alojzij Kecej s. r.

5. Volitve v načelstvo.

Volita se dva člana v načelstvo in trije člani v nadzorstvo.

Volita se po dva namestna člana v načelstvo in nadzorstvo.

6. Pregled

o prometu in uspehu za čas od dne 31. avgusta 1904. do 31. decembra 1917.

Poslovno leto	V teku leta										Koncem poslovnega leta									
	novih družnikov		vplačanih deležev		novih vlagateljev		vloženo		novih dožnikov		danih posojil		zadužnikov		deležev		vlagatelj		vlog	
	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h
1904	60	2859	64	12	9595	59	20	1120	06	60	2859	64	12	9595	59	20	11051	58	58	96
1905	109	3349	88	30	62065	03	119	63738	95	169	6209	52	41	59045	21	129	65046	02	1619	26
1906	87	3312	17	34	58415	08	118	547	0	256	9521	69	67	90388	29	234	01920	18	2655	62
1907	67	4604	12	51	26508	94	107	45472	—	323	14125	81	102	104311	8	302	220750	25	3006	77
1908	81	3852	14	73	52478	10	148	69497	—	399	17727	95	161	133249	97	387	154293	49	3921	80
1909	61	3589	82	96	57483	60	138	68214	—	442	20217	77	229	155709	18	426	178450	58	4321	50
1910	83	4067	19	27	102243	16	152	87800	90	499	22984	96	226	188727	67	496	218918	49	3383	79
1911	52	3278	89	23	42910	21	111	57050	—	527	25063	85	213	194356	88	522	223536	08	2379	60
1912	32	4062	95	18	19481	07	88	43810	—	545	28563	97	210	186725	89	517	222915	14	2136	80
1913	42	2989	42	25	11675	29	103	45140	—	562	30361	89	216	181806	62	524	217769	37	2455	15
1914	23	1249	97	12	18173	97	62	3989	—	555	30121	40	206	177880	76	506	213320	39	1797	55
1915	3	162	—	10	9564	37	22	8690	—	530	28833	40	189	139968	46	435	174595	11	2378	78
1916	4	219	—	11	19717	97	16	6170	—	512	27952	40	192	116172	08	389	147642	36	1528	15
1917	1	79	36	10	50153	76	11	3220	—	490	26881	76	186	99985	80	328	124358	85	1426	77